

Institutionen för vårdvetenskap och sociologi

Skriftlig individuell tentamen

Sjuksköterskeprogrammet VK-08D

Kurs 7, Omvårdnad vid långvariga sjukdomar och palliativ vård

15 HP

Torsdagen den 4 juni 2009

Kl. 09.00-13.00

Tentamen består av tre delar, psykiatri och smärta (medicinsk vetenskap) och patientfall som ingår i omvårdnadsvetenskap. **Om någon del blir underkänd, tenteras den om.** Det är den sammanlagda summan på tentamen som räknas in i kursbetyget.

Besvara de olika delarna på **separata papper märkta med din personliga tentamenskod**

För betyget godkänd fordras 70 % rätta svar.

Max poäng för hela tentamen 80 poäng (alla delar)

Max poäng omvårdnadsvetenskap 50 poäng

Max poäng smärta 15 poäng

Max poäng psykiatri 15 poäng

Godkänd = 56 poäng

Godkänd = 35 poäng

Godkänd = 10 poäng

Godkänd = 10 poäng

Herman 70 år har en lång framskriden hjärtsvikt med dyspné redan vid lätt ansträngning (NYHA III) pga. upprepade hjärtinfarkter. Besvärar också av ansträngningsutlöst angina pectoris. Han har nyss kommit till avdelningen på grund av försämring. Vid ankomsten är han kraftigt övervätskad. Han har druckit stora mängder vätska hemma, ca 3-4 l/dygn, samtidigt som urinmängderna minskat. Under de tre senaste dyggen har kroppsvikten ökat från 89 kg till 98 kg. Han har halsvenstas bilateralt, ascites med ett bukomfång på 110 cm och kraftiga benödem bilateralt vilket innebär att han harsprängande värk i benen. Patienten är nu sängliggande och har dyspné även i vila. Andningen är ansträngd med en andningsfrekvens på 28/min, en saturation på 90 % med 5l syrgas på mask. Han kan inte ligga plant eftersom det försämrar dyspnén. Herman är orolig och ångestfylld och klarar inte heller av att sköta sin personliga hygien. Patienten säger själv att han tappat livsgnistan och att allt är hopplöst och jobbigt. Han har optimal farmakologisk behandling och han vill inte sätta in en pacemaker.

1. Identifiera fyra omvårdnadsbehov/problem i fallbeskrivningen och motivera dina varför dessa behov är viktiga för Herman. (4 p)
2. Ge förslag på minst fyra omvårdnadsåtgärder till varje identifierat problem. (8 p)
3. Beskriv kortfattat vad coping handlar om och vad det specifikt kan handla om i fallet då Herman får vård ? (4 p)

Anna är 35 år drabbades för tre år sedan av en bröstcancer som nu har gett lymfmetastaser i axillen. En ablatio mammae med axillarutrymning på höger sida genomfördes. Hon fick både strål- och cytostatikabehandling efter operationen. Hon har efter detta mått bra och det finns inga tecken på recidiv. Anna är gift och har två döttrar som är 7 och 11 år gamla. Hon arbetar som förskollärare men är nu sjukskriven. Maken arbetar som säljare och är oftast borta hela veckorna så det är Anna som har huvudansvaret för hem och familj. De senaste månaderna har Anna besvärats av tilltagande värk från bröst och ländrygg. Smärtan är tidvis kraftig och stör nattsömnerna. Mot smärtan har hon fått långverkande Morfin och Panodil. Mot smärtan har hon fått Ipren, Panodil och Morfin. Smärtbehandlingen fungerade väl i början, men nu hjälper medicineringen allt mindre. Dessutom har Anna minskat tio kilo i vikt och har nu ett BMI = 18. Hon har ingen aptit, mår illa och har tendenser till förstoppning. Hon är torr i munnen och upplever törst. Urinproduktionen har varit låg de senaste dyggen och urinen är koncentrerad. Hon är mycket trött och de senaste dagarna har hon också verkat förvirrad enligt maken. Hon gråter mycket och är rädd och orolig för att canceren kommit tillbaka. Hon inkommer nu för utredning till onkologavdelningen där du arbetar som sjuksköterska.

Din bedömning är att Anna nu befinner sig en stressad situation, dels beroende på att hon oroar sig över familjens situation men även hennes egen oro för sin smärta.

4. Vad är viktigt att tänka på i bemötandet och informationen till Anna i denna situation i avseendet smärta? (4p)
5. Du väljer att använda en smärtskattningsskala för att Anna ska kunna skatta sin smärta, vilken skulle du välja och hur skulle du informera henne? (3p)
6. Ge förslag på icke farmakologisk smärtlindring som kan vara lämplig för Anna? (5p)

Utredningen visar att Anna har skelettmetastaser i bröst, ländrygg samt i lungorna. Hon får ytterligare behandling men försämras trots detta. I samråd med familjen beslutas om att Anna ska få palliativ vård i hemmet.

7. Redogör för hur den palliativa vården kan utformas och organiseras med utgångspunkt från den palliativa vårdens principer för att möta patientens och familjens behov ? (5p)

David är 22 år och kommer till avdelningen med nyupptäckt diabetes typ 1. Han har en ketoacidosis med ett PH < 7,3. Plasmaglukos på >30mmol/l, ↓ vikt och är trött och lite allmänpåverkad. David har sällskap med en tjej, bor själv och har precis flyttat hemifrån. David gillar att sitta framför datorn och ser gärna på TV. Idrott och motion har inte varit hans största intresse. Nu har han sökt in på en utbildning som ligger 15 mil från sina anhöriga. Sedan han flyttat hemifrån äter han mest snabbmat. Går ut med kompisar och festar loss då och då och i samband med det så brukar han ”feströka” en del. Du ska nu vara ansvarig sjuksköterska för David.

8. När de akuta åtgärderna är avklarade så ska du informera Erik om hans omvårdnadsbehov (stöd, råd och utbildning). Vad skulle du vilja säga till honom när det gäller:
  - a) kost (3p)
  - b) motion (3p)
  - c) tekniska färdigheter (3p)
  - d) allvarliga kroniska sjukdomar (3p)

För Davids del innebär det en hel del livsstilsförändringar för att bromsa sjukdomsutvecklingen, bibehålla funktion och/eller förbättra livskvaliteten. För att åstadkomma en förändring krävs att patienten är motiverad att ändra sina vanor.

9. Beskriv hur du som sjuksköterska skulle kunna motivera och stödja David i förändringsprocessen?

(5p)

Psykiatri

1. Beskriv vad som är utmärkande för ett psykotiskt tillstånd. (3 p)
2. Beskriv de mest karaktäristiska symtomen vid depression och vilka behandlingsmöjligheter som finns. (4 p)
3. Beskriv de fyra olika symptomgrupperna vid schizofreni. (4p)
4. Beskriv hur en panikattack kan yttra sig och hur du bemöter/förhåller dig till personen som drabbats. (4 p)

Max: 15 poäng

Smärta

1. Nämn minst fyra frågor som bör ingå i en smärtanalys. (2p)
2. Förklara smärtsignalens väg, vid nociceptiv smärta, från periferin till att vi varseblir smärtan. (3p)
3. Förklara hur inflammatorisk smärta uppkommer vid vävnadsskada. (3p)
4. Nämn tre läkemedelsgrupper som ger lindring vid nociceptiv smärta. (3p)
5. Definiera neuropatisk smärta. (2p)
6. Nämn två läkemedelsgrupper som ger lindring vid Neuropatisk smärta. (2p)

Max 15 p.